



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 116/2010-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. mája 2010 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti G., s. r. o., G., zastúpenej advokátom JUDr. M. K., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 110/2006 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti G., s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a

základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 110/2006 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava I prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 110/2006 konať bez zbytočných priet'ahov.

3. Obchodnej spoločnosti G., s. r. o., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti G., s. r. o., trovy právneho zastúpenia v sume 303,31 € (slovom tristoti eur a tridsaťjeden centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. M. K., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 116/2010-10 z 31. marca 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti G., s. r. o., G. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. K., K., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 110/2006.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti opísala doterajší priebeh konania a uviedla:

„1. Sťažovateľ – G., s. r. o., IČO... sa žalobou podanou na Okresnom súde Prešov dňa 10. 4. 2006 domáhal voči žalovanému – K. p., a. s., IČO... náhrady škody vo výške 1.064.935,- Sk s prísl.

2. Konanie bolo vedené na Okresnom súde Prešov pod sp. zn.: 16Ro/83/2006.

3. Upovedomením zo dňa 16. 5. 2006 bolo sťažovateľovi oznámené, že z dôvodu miestnej nepri slušnosti došlo k postúpeniu veci na Okresný súd Bratislava I.

4. Okresný súd Bratislava I pridelený veci sp. zn.: 1 Rob/625/2006.

5. Dňa 8. 6. 2006 Okresný súd Bratislava I vyzval sťažovateľa k úhrade súdneho poplatku, ktorá výzva bola doručená sťažovateľovi až dňa 27. 9. 2006.

6. Sťažovateľ uhradil súdny poplatok dňa 12. 10. 2006

7. Uznesením zo dňa 21. 8. 2006, doručeným sťažovateľovi dňa 29. 9. 2006, Okresný súd Bratislava I vyzval sťažovateľa k doplneniu návrhu na začatie konania, čo sťažovateľ učinil obratom dňa 2. 10. 2006.

8. Konanie následne prešlo pod sp. zn.: 27Cb/110/2006. Okresný súd Bratislava I vytýčil termín prvého pojednávania vo veci až dňa 23. 2. 2007 (t. j. po 10 mesiacoch). Prvé pojednanie sa uskutočnilo dňa 3. 5. 2007 kedy bol sťažovateľ vyzvaný k predloženiu ďalších dôkazov vo veci, ktoré podaním dňa 11. 5. 2007 obratom predložil.

9. Po niekoľko mesačnej nečinnosti súd dňa 10. 11. 2007 (doručené dňa 24. 1. 2008) vyzval sťažovateľa k predloženiu otázok na svedka Pavla Kováča v prípade neúčasti na výsluchu dožiadaným Okresným súdom Spišská Nová Ves. Sťažovateľ očakával predvolanie dožiadaným súdom ohľadne vypočutia predmetného svedka, na ktorom sa chcel zúčastniť, k tomuto úkonu však nedošlo.

10. Podaním zo dňa 23. 9. 2008 sťažovateľ požiadal Okresný súd Bratislava I o oznámenie dôvodov, ktoré bránia ďalšiemu pokračovaniu vo veci. Na predmetnú výzvu reagoval súd dňa 20. 3. 2009 (t. j. po 6 mesiacoch) tým, že vzhľadom na zaťaženosť súdu a zmenu zákonného sudcu, vec bude vybavená podľa poradia a termín pojednávania bude sťažovateľovi písomne oznámený.

11. Podaním zo dňa 20. 10. 2009 (t. j. po ďalších 7 mesiacoch) sťažovateľ opätovne žiadal súd o oznámenie skutočností, brániacich mu pokračovať vo veci. Nakoľko k odpovedi zo strany súdu nedošlo, sťažovateľ podal dňa 30. 11. 2009 sťažnosť na prieťahy v konaní. Na predmetnú žiadosť zo dňa 20. 10. 2009 súd odpovedal dňa 19. 11. 2009 (doručené dňa

25. 1. 2010 !) tak, že zákonná sudkyňa bola preradená na iné oddelenie a oddelenie 27 Cb momentálne čaká na obsadenie novým sudcom. K sťažnosti na prieťahy v konaní sa súd do dnešného dňa žiadnym spôsobom nevyjadril...

Prejednanie veci Okresným súdom Bratislava I v konaní o náhradu škody vo výške 1.064.935,- Sk s prísl., vedenom pod sp. zn.: 27Cb/110/2006, v súvislosti s vyššieuvedenými skutočnosťami je možné svojím priebehom nepochybne označiť ako konanie s prieťahmi. V jeho dôsledku sťažovateľ do dnešného dňa nemá ani len nádej na skoré ukončenie sporu a odstránenie právnej neistoty ohľadne náhrady škody vo výške presahujúcej 35.000,- Eur, čo je suma reálne ohrozujúca samotnú existenciu sťažovateľa ako podnikateľa...

Pre potvrdenie existencie prieťahov je potrebné uviesť, že predmetné konanie sa nevyznačuje ani skutkovou a tobôž nie právnou zložitou. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa, ako účastníka konania, tento vo veci riadne postupoval, na výzvu súdu vždy reagoval bezodkladne a ani inak nespôsoboval prieťahy v konaní.“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezhom:

„Základné právo G., s. r. o. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 27Cb/110/2006 porušené bolo.

Okresnému súdu Bratislava I prikazuje, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 27Cb/110/2006 konal bez zbytočných prieťahov.

G., s. r. o. priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 4.000,- Eur, ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Spoločnosti G., s. r. o. priznáva náhradu trov konania, ktorú je jej Okresný súd Bratislava I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Podpredsedníčka okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr. 3319/2010 z 20. apríla 2010, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 27. apríla 2010, podrobne opísala priebeh konania vedeného okresným súdom zhodne ako bol priebeh konania opísaný sťažovateľkou a zistený aj ústavným súdom zo spisu okresného súdu a uviedla: „... predmetné konanie je poznačené prieťahmi, ktoré však nastali z objektívnych dôvodov,

ktoré boli spôsobené predovšetkým vysokým nápadom vecí v oddelení zákonného sudcu, ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcov na obchodnom úseku tunajšieho súdu v danom období a následným prerozdelením oddelenia 270b. Na základe uvedeného sa jednotlivé časové úseky medzi úkonmi sudkyne a vyšších súdnych úradníkov predĺžili.

V prípade, že Ústavný súd Slovenskej republiky dospeje k záveru, že bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, aby Ústavný súd Slovenskej republiky vzal do úvahy, že zákonný sudca subjektívnym konaním nezavinil vznik prietahov v konaní.

S poukazom na uvedené dôvody, za ktorých došlo k prietahom v konaní, žiadam Ústavný súd Slovenskej republiky, aby uvedené skutočnosti pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia vzal do úvahy a nepriznal mu finančné zadosťučinenie v plnej výške.

Konečné rozhodnutie ponechávam na zváženie Ústavnému súdu Slovenskej republiky.“

Podpredsedníčka okresného súdu a právny zástupca sťažovateľky ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, preto ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie vecí.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre

sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o návrhu na náhradu škody v sume 35 349,36 €. Predmet tohto súdneho konania nie je možné považovať po právnej stránke a ani po skutkovej stránke za zložitý, keďže obdobná agenda tvorí bežnú rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadne okolnosti, ktorými by sťažovateľka prispela k priet'ahom v konaní okresného súdu.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd ustálil, že doterajší priebeh posudzovaného súdneho konania sa vyznačuje priet'ahmi spočívajúcimi v neefektívnej činnosti okresného súdu, a to najmä s prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania v trvaní viac ako 4 roky (žaloba bola podaná 10. apríla 2006), na charakter okresným súdom vykonaných úkonov počas tohto obdobia a na to, že počas celého tohto obdobia bolo vo veci nariadené okresným súdom jediné pojednávanie vo veci.

Aj okresný súd vo vyjadrení k s'ťažnosti uznal, že predmetné konanie je poznačené priet'ahmi.

Stanovisko okresného súdu, v ktorom poukázal na nedostatočné obsadenie súdu, ústavný súd nemohol akceptovať, pretože v súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu (napr. I. ÚS 35/03, I. ÚS 179/03) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezabavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v konaní.

Ústavný súd preto vyslovil porušenie základného práva s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

V nadväznosti na vyslovené porušenie označeného základného a iného práva s'ťažovateľky a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany s'ťažovateľke ústavný súd

prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 4 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na dobu posudzovaného súdneho konania a jeho priebeh, na mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých prieťahoch v posudzovanom konaní ústavný súd považoval priznanie sumy 500 € sťažovateľke za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyčíslil trovy konania za dva úkony právnej pomoci podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Odmena za jeden úkon právnych služieb je 1/6 z výpočtového základu. Za jeden úkon vykonaný v roku 2010 patrí advokátovi odmena z výpočtového základu 721,40 €, t. j. 120,23 € a režijný paušál 7,21 €. Advokát vykonal v roku 2010 dva právne úkony, za ktoré mu prináleží odmena 240,46 € a režijný paušál 14,42 €, t. j. spolu 254,88 €. Priznané trovy právneho zastúpenia spolu s 19 % DPH predstavujú celkovú sumu 303,31 €.

Podanie právneho zástupcu sťažovateľky doručené ústavnému súde 5. mája 2010 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na absenciu ústavnoprávneho rozmeru v jeho obsahu ako podanie relevantné na rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2010